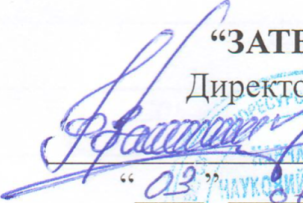
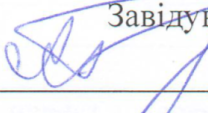

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ННІ ЛіСПГ
 Роман ВАСИЛИШИН
“ 23 ” 88 2024 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри
відтворення лісів та лісових меліорацій
Протокол № 23 від 17.05.2024 р.
Завідувач кафедри
 Андрій ПІНЧУК

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Лісове господарство»
 Наталія ПУЗРІНА

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
з дисципліни
«Лісова меліорація»**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 205 Лісове господарство
Освітня програма Лісове господарство
Освітній ступінь Бакалавр
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Розробник: доцент кафедри, к.с.-г.н., доцент Соваков О.В.

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни «Лісова меліорація»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	Лісове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект	Курсовий проект	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс, рік підготовки,	3 ск, 4; 3, 4	3, 4; 4, 5
Семестр	5, 7	6, 8
Лекційні заняття	30	10
Практичні заняття	30	10
Самостійна робота	60	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4	-

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета. Опрацювання курсу дозволить у системі підготовки фахівців лісового господарства отримати додаткові знання як із допомогою спеціальних видів лісових захисних на- саджень оптимізувати екологічне покращення навколишнє середовище.

Завдання. При вивченні курсу лісової меліорації студенти повинні засвоїти методи захисного лісорозведення стосовно різних видів лісорослинних умов, а також ретельно ви- вчити позитивний досвід створення лісомеліоративних насаджень у розрізі ґрунтово- кліматичних зон. Захисні лісові насадження створюються не лише на родючих сільськогосподарських угіддях, але й у гостро посушливих безлісних районах із засоленими ґрунтами на сухих вододілах з глибокими ґрунтовими водами, недоступними для рослин, на змитих і ро- змитих землях різної крутизни, щебенистих і каменистих ґрунтах, рухомих пісках, крутих гірських схилах, тощо. Вирощування лісомеліоративних насаджень у таких умовах викликає значні труднощі та потребує застосування спеціальних технологічних прийомів.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складені задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризуються

комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

Загальні компетентності (ЗК)

Знання та розуміння лісових насаджень, їхнього проектування та функціонального значення (ЗК 7)

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК8)

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК9)

Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК10)

Спеціальні компетентності (СК)

Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання (СК3).

Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів (СК4).

Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду (СК5).

Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання (СК6).

Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів (СК11).

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН9. Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання.

ПРН10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських

тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Полезахисне лісорозведення														
Тема 1. Лісова меліорація як наукова дисципліна. Історія захисного лісорозведення	1	8	2	2			4	15	1	1			7	
Тема 2. Несприятливі природні явища та загальні відомості про ерозію ґрунтів	2	8	2	2			4						6	
Тема 3. Протиерозійна організація території господарства	3	8	2	2			4	15	1	1			7	
Тема 4. Агролісомеліоративне районування. Асортимент деревних видів рослин	4	8	2	2			4						6	
Тема 5. Схеми змішування захисних лісових насаджень	5	8	2	2			4	10	1	1			8	
Разом за змістовим модулем 1		40	10	10			20	40	3	3			34	
Модуль 2. Ерозія ґрунтів та боротьба з нею														
Тема 6. Агротехніка створення захисних лісових насаджень та агротехнічний догляд за лісовими смугами	6	12	4	3			4	10	1	1			8	
Тема 7. Особливості систем захисту ґрунтів від ерозії	7	9	2	2			4	10	1	1			8	
Тема 8. Лісівничий догляд за лісовими смугами	8	10	2	3			4	10	1	1			8	
Тема 9. Водоохоронні лісові насадження	9	9	2	2			4	10	1	1			8	
Разом за змістовим модулем 2		40	10	10			16	40	4	4			32	

Модуль 3. Гідротехнічні протиерозійні споруди. Піски, їх закріплення та господарське освоєння												
Тема 10. Гідротехнічні споруди		7	2	2			4	10	1	1		4
Тема 11. Загальні відомості про піски та піщані землі		8	2	2			4					4
Тема 12. Закріплення рухомих пісків		7	2	2			4	15	1	1		6
Тема 13. Лісомеліорація транспортних магістралей		8	2	2			4					7
Тема 14. Меліорація гірських ландшафтів		5	1	1			4	15	1	1		7
Тема 15. Економічна ефективність захисного лісорозведення		5	1	1			4					6
Разом за змістовим модулем 3		40	10	10			24	40	3	3		34
Усього годин		120	30	30			60	120	10	10		100
Курсовий проект (робота) з Лісової меліорації (якщо є в робочому навчальному плані)		30	-	-	-	-	30	30	-	-	-	30
Усього годин		120	30	30			60	120	10	10		100

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1.	Організаційно-господарські заходи на території землекористувачів	4
2.	Несприятливі атмосферні явища та агролісомеліоративне районування	4
3.	Розміщення захисних лісонасаджень на території конкретного землекористування.	4
4.	Підбір порід та схеми змішування полезахисних лісосмуг з обґрунтуванням конструкцій і способів їх створення.	4
5.	Підбір порід і схеми змішування для стокорегулюючих та прияружних, прибалкових смуг їх розміщення та визначення полезахисної лісистості.	4
6.	Підбір порід і схеми змішування для насаджень яружно-балкової системи, особливості підготовки ґрунту.	4
7.	Підбір порід і схеми змішування для водоохоронних насаджень. Розрахунок загальної лісистості господарства.	2
8.	Розробка розрахунково-технологічної карти зі створення 1 га полезахисних лісових смуг.	4
9.	Розрахунок економічної ефективності із створення 1 га полезахисних лісових смуг.	4
10.	Розрахунок гідротехнічних споруд для затримання та безпечного водоскиду поверхневого стоку з урахуванням зливових та талих вод.	4

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
11.	Технологія закріплення рухомих пісків біологічними, механічними та хімічними методами.	2
12.	Залісення пісків та піщаних земель відповідно до агролісомеліоративних зон.	3
13.	Розміщення ПЛС на сільськогосподарських піщаних землях, садів та виноградників.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історичні передумови виникнення лісової меліорації та видатні науковці	4
2.	Особливості несприятливих природних явищ	4
3.	Диференціювання території за ерозійними процесами	4
4.	Зміни клімату та агролісомеліоративне районування території України	4
5.	Особливості схем змішування у ґрунтово-кліматичних зонах	4
6.	Протиерозійних обробіток ґрунту	4
7.	Системний підхід у врегулюванні ерозійних процесів	4
8.	Система доглядів за лісовими смугами у ґрунтово-кліматичних зонах України	4
9.	Система водоохоронних насаджень	4
10.	Гідротехнічні споруди як ефективний засіб припинення лінійної ерозії	4
11.	Особливості пісків та піщаних територій України	4
12.	Способи закріплення рухомих пісків	4
13.	Захист шляхів сполучення від несприятливих природних явищ	4
14.	Запобігання ерозійним процесам у горських ландшафтах	4
15.	Агролісівництво країн Європейського союзу.	4

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- 1) (вибрати необхідне чи доповнити)
- 2) екзамен;
- 3) модульні тести;
- 4) реферати;
- 5) розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- 6) захист практичних робіт;
- 7) інші види.

7. Методи навчання:

- 1) (вибрати необхідне чи доповнити)
- 2) словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- 3) практичний метод (практичні заняття);
- 4) наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- 5) робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

- 6) відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- 7) самостійна робота (виконання завдань);
- 8) індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Методи оцінювання.

- 1) екзамен;
- 2) усне або письмове опитування;
- 3) модульне тестування;
- 4) командні проєкти;
- 5) реферати, есе;
- 6) захист практичних робіт;
- 7) презентації та виступи на наукових заходах
- 8) інші види.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2440>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

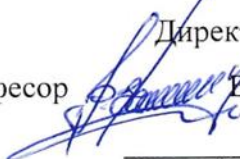
1. Лісова меліорація. Методичні вказівки до курсового проектування для студентів ННІ лісового і садово-паркового господарства спеціальність 205 «Лісове господарство». Малюга В.М., Дударець С.М., Соваков О.В., Лобченко Г.О. К. : НУБіП України, 2019. 99 с.

2. Лісова меліорація. Методичні до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство». Малюга В.М. та ін. ; за ред. Малюги В.М. К. : НУБіП України, 2020. 101 с.

3. Лісові меліорації: підручник. / Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Малюга В.М., Дударець С.М., Соваков О.В. К.: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2022. 310 с.

4. Системи захисту ґрунтів від ерозії: підручник. За ред. О.І. Пилипенка. К. : Видавничий дім «Кондор», 2019. 372 с.

Додаток 1

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ ЛіСПГ
Професор Василюшин Р.Д.
_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА **проведення навчальної практики зі студентами 3 курсу скороченого |** **терміну навчання 3-ої групи та 4 курсу базового терміну навчання 1 та 2** **групи з дисципліни «Лісова меліорація»**

1. Загальні відомості

- 1.1. Навчальний рік – 2023-2024;
- 1.2. ННІ лісового і садово-паркового господарства;
- 1.3. Курс – 3, 4, семестр – 6, 8;
- 1.4. Тривалість практики – 25 годин (5 днів);
- 1.5. Терміни проходження практики та програмні завдання по днях наведені в календарному плані;
- 1.6. Форма контролю – індивідуальний щоденник – звіт, залік;
- 1.7. Загальне керівництво навчальною практикою здійснює завідувач кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій, доцент Пінчук А.П.

2. Мета, завдання та організація навчальної практики

Навчальна практика з дисципліни «Лісова меліорація» є важливим видом навчальних занять і ставить за мету закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навиків із експертної оцінки захисних функцій різних видів лісомеліоративних насаджень.

Під час практики студентами опрацьовуються основні програмні завдання в різних ланках водозбірних площ на об'єктах приміської зони м. Києва, в Голосіївському лісовому масиві, на лісорозсаднику кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій і на території «Експоцентру України».

Всі польові та камеральні роботи виконуються студентами індивідуально та у складі визначених бригад. Керівник практики закріплює за бригадами ділянки лісомеліоративних насаджень для їхнього дослідження та вивчення шляхом визначення таксаційних і меліоративних показників. Після щоденного закінчення польових робіт, здійснюються камеральні. По завершенню терміну практики студенти представляють індивідуальні звіти з виконаними завданнями згідно календарного плану і програмних положень, а після заключної бесіди та захисту звітів по практиці отримують залік.

**Календарний і тематичний план
проведення навчальної практики з дисципліни «Лісова меліорація»**

Назва теми	Дата	Місце проведення, адреса	Керівник
Освоєння технології вирощування посадкового матеріалу для створення різних видів	27.05.2024	Навчально-дослідний розсадник ННІ ЛІСПГ НУБІП України кафедра відтворення лісів вул. Горіхуватський шлях	Доцент Дударець С.М.; доцент Соваков О.В.
Опанування окремими технологічними операціями вирощування посадкового матеріалу. Аналіз створених ділянок-фрагментів лісових смуг.	28.05.2024	Лісовий розсадник ННІ ЛІСПГ НУБІП України кафедра відтворення лісів вул. Горіхуватський шлях	Доцент Дударець С.М.; доцент Соваков О.В.
Лісомеліоративна оцінка стану позахисних лісових смуг створених за різними типами культур та способами посадки і посіву рекомендованих для різних ґрунтово-кліматичних зон України	29.05.2024	Національний виставковий комплекс «Експоцентру України» проспект Академіка Глушкова	Доцент Дударець С.М.; доцент Соваков О.В.
Ґрунтозахисна та ґрунтотворна роль масивних насаджень різного породного складу на схилових територіях. Гідротехнічні споруди та водоохоронні насадження, огляд, ремонт, практичне спорудження тинків.	30.05.2024	Голосіївський лісовий масив на території КП «Краєвид», Голосіївський проспект, 87 Ботанічний сад ННІ ЛІСПГ НУБІП України, вул. Горіхуватський шлях 2	Доцент Дударець С.М.; доцент Соваков О.В.
Дооформлення індивідуальних звітів, їхній захист, співбесіда та отримання заліку	31.05.2024	Кафедра відтворення лісів т лісових меліорацій, начальний корпус №1, ауд. 131, Горіхуватський шлях, 19	Доцент Дударець С.М.; доцент Соваков О.В.

Графік проходження практики академічними групами ННІ ЛіСПГ

№ з/п	Об'єкти практики	Дата, групи									
		27.05	28.05	29.05	30.05	31.05	27.05	28.05	29.05	30.05	31.05
1	Навчально-дослідний розсадник кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій	4,1	4,1	4,1			4,2; 3,3	4,2; 3,3	4,2; 3,3		
2	Полезахисні смуги, масивні насадження, гідротехнічні споруди				4,1	4,1				4,2; 3,3	4,2; 3,3

Примітка:

1. Перед початком навчальної практики її керівником проводиться інструктаж по техніці безпеки на робочому місці.

2. Під час практики студенти керуються Методичними порадами до навчальної практики і кожен з них представляє індивідуальний звіт по практиці.

3. Кожна утворена бригада отримує необхідні знаряддя (інструменти, вимірювальні прилади, карточки обліку тощо).

4. Для проходження практики **на розсаднику кафедри** – збір о 8³⁰ на розсаднику; **на об'єктах згідно з програмою** – збір о 8³⁰.

Завідувач кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій, доцент

Андрій ПІНЧУК